

[Udenrigsministeren.]

har måttet overlades til de to organer selv at klarlægge bestemmelserne gennem deres praksis.

2. Kompetenceproblemet i den danske sag for menneskerettighedsdomstolen har sin rod i selve menneskerettighedskonventionen. Som bekendt har Danmark anerkendt menneskerettighedskommissionens adgang til at behandle klager fra enkeltpersoner, og i de foreliggende sager er klagerne da også blevet behandlet med stor grundighed gennem ca. fire år. Derimod har domstolen ifølge konventionen ingen adgang til at behandle klager fra enkeltpersoner, og disse kan ikke optræde som parter for domstolen. Det kan kun stater og menneskerettighedskommissionen.

Konventionen fastsætter, at en stats anerkendelse af domstolens kompetence sker ved en særlig erklæring. Den første danske erklæring blev — uden begrænsninger — afgivet den 7. april 1953, men dog foreløbig kun for en periode af to år, for at man, som anført af udenrigsministeren i rigsdagen, kunne se, hvilke erfaringer man gjorde, og på grundlag af de indhøstede erfaringer danne sig et skøn over dette særlige nye instituts værdi (Folketingstidende 1952-53, sp. 3494, og Landstingstidende 1952-53, sp. 693). Anerkendelsen blev fornyet ved erklæringer i henholdsvis 1955, 1957 og 1959. Som nævnt i begrundelsen for spørgsmålet har erklæringen siden 1962 haft en anden ordlyd, jfr. udenrigsministeriets bekendtgørelse nr. 27 af 18. juni 1962, Lovtidende C, samt senere bekendtgørelser af 26. juni 1967 (nr. 43) og 20. juli 1972 (nr. 46), ligeledes Lovtidende C.

Det er ikke rigtigt — som af spørgeren anført — at regeringens standpunkt indebærer „en tilsidesættelse af de enstemmige beslutninger, der blev truffet af henholdsvis folketing og landsting den 13. og 20. marts 1953“.

For det første fremgår det af udenrigsministerens redegørelse dengang og af den tilslutning, der netop blev givet på baggrund af vedtagelsen i folketinget og landstinget, at der kun var tale om tilslutning for 2 år, og således at man kunne træffe fornyet beslutning efter de erfaringer, man gjorde i toårsperioden. Det er uden for al tvivl, at det hermed blev overladt til den til enhver

tid siddende regering at træffe sådanne beslutninger.

For det andet fremgår det klart både af forhandlinger i folketinget og landstinget og af folketingsudvalgets betænkning, at folketingets principbeslutning vedrørte følgende spørgsmål:

ratifikation af konventionen,
tiltrædelse af domstolens kompetence efter konventionens artikel 46 og
tiltrædelse af kommissionens kompetence til at modtage og behandle klager fra enkeltpersoner (artikel 25).

I principbeslutningen om tiltrædelse af domstolens kompetence lå ingen stillingtagen til det juridisk-tekniske spørgsmål, om denne erklæring skulle afgives efter artikel 46, stk. 1 (dvs. uden forbehold om gensidighed) eller efter artikel 46, stk. 2 (på betingelse af gensidighed i forholdet til flere eller visse andre stater eller for et bestemt tidsrum).

3. Når erklæringen i 1962 blev ændret, således at Danmark anerkendte domstolens kompetence „i forhold til enhver anden stat, der har påtaget sig den samme forpligtelse, dvs. på betingelse af gensidighed“, skyldtes det netop forhold, som man ikke tidligere havde været opmærksom på, men som måtte give anledning til overvejelse på baggrund af andre staters erklæringer og indvundne erfaringer med hensyn til konventionens virkemåde.

Det er i menneskerettighedskonventionen foreskrevet, at en erklæring om domstolens kompetence kan afgives ubetinget eller på betingelse af gensidighed i forhold til flere eller visse andre kontraherende parter eller for et bestemt tidsrum.

Gensidighedsbetingelsen med hensyn til internationale domstoles kompetence er i det store og hele betragtet som en selvfølge, når det drejer sig om sager mellem to stater. For så vidt angår den internationale domstol i Haag, fremgår det udtrykkeligt af dens statut, at enhver ensidig anerkendelse af domstolens kompetence gælder i forhold til enhver anden stat, der antager den samme forpligtelse. Gensidighedsbetingelsen er således traktatmæssigt fastslået.

For så vidt angår menneskerettighedsdomstolens kompetence, er gensidighedsbetingelsen ikke på tilsvarende måde traktatmæssigt fastslået. Og konventionen kan